

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) ECONOMICS
EXAMINATION: DECEMBER - 2022
FIRST SEMESTER

Subject: Economics of Growth and Development - I (ECBCS 17-112)

Date: 19/12/2022 Total marks: 60 Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Choose the correct answer from the given options. (05)

1. According W.W. Rostow, the traditional society is known as

a) agricultural dominant society	b) industrial dominant society
c) no agricultural state	d) none of the above
2. According to Arthur Lewis, there is a transfer of labour force from. . . .

a) subsistence to capitalist sector	b) capitalist to subsistence sector
c) both (a) and (b)	d) none of the above
3. Three basic indicators of human development index are . . .

a) longevity, school and college	b) longevity, knowledge and standard of living
c) education, primary health centre and school	d) none of the above
4. Arthur Lewis theory of development explains the structural transformation of . . .

a) subsistence economy	b) capitalistic economy
c) both (a) and (b)	d) none of the above
5. According to Joseph Schumpeter, there is a close and positive relation between . . .

a) population and development	b) per capita income and innovation
c) innovation and development	d) none of the above

Q. 2. Answer any three of the following questions in 100 words. (15)

- 1) Difference between economic development and economic growth
- 2) Measurement of economic development
- 3) Features of developed economy
- 4) Concept of human development
- 5) Technical dualism

Q. 3. Answer any one of the following question in 250 words. (10)

- 1) Describe critically the indicators of human development
- 2) Describe critically Adam Smith's theory of economic development.

Q. 4. Answer any two of the following question in 500 words. (30)

- 1) Explain the economic and noneconomic factors which are affecting the process of economic development
- 2) Explain critically Schumpeter's theory of economic development
- 3) Describe critically the theory of unlimited supply of labour propounded by Arthur Lewis

मराठी रुपांतर
वृद्धी आणि विकासाचे अर्थशास्त्र भाग - १ (ECBCS 17-112)

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र. १. खाली दिलेल्या चार पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (०५)

१. डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टो यांच्या मते, पारंपारिक समाजाची ओळख म्हणून असते.
 - अ) कृषी वर्चस्व असणारा समाज
 - ब) उद्योग वर्चस्व असणारा समाज
 - क) कृषी आवस्था नसणारा समाज
 - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
२. आँर्थर लेविस यांच्या मत, असे श्रम शक्तिचे स्थलांतर होत असते.
 - अ) निर्वाह ते भांडवली क्षेत्र
 - ब) भांडवली ते निर्वाह क्षेत्र
 - क) दोन्ही (अ) आणि (ब)
 - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
३. मानवी विकास निर्देशांक निश्चित करणारे हे तीन प्रमुख निर्देशक आहेत.
 - अ) दीर्घायुष्य, शाळा आणि महाविद्यालय
 - ब) दीर्घायुष्य, ज्ञान आणि जीवनमान
 - क) शिक्षण, प्राथमिक आरोग्य केंद्र आणि शाळा
 - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
४. आँर्थर लेविस यांचा विकासासंबंधीचा सिद्धांत हा मधील संरचनात्मक परिवर्तनाचे विश्लेषण करते.
 - अ) निर्वाह अर्थव्यवस्था
 - ब) भांडवली अर्थव्यवस्था
 - क) दोन्ही (अ) आणि (ब)
 - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
५. जोसेफ शुंपिर यांच्या मते, यांच्या मध्ये घनिष्ठ आणि सकारात्मक संबंध असते.
 - अ) लोकसंख्या आणि विकास
 - ब) दर डोई उत्पन्न आणि नवप्रवर्तन
 - क) नवप्रवर्तन आणि विकास
 - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा. (१५)

- १) आर्थिक विकास आणि आर्थिक वृद्धी यांच्यातील फरक
- २) आर्थिक विकासाचे मोजमाप
- ३) विकसित अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये
- ४) मानवी विकासाची संकल्पना
- ५) तांत्रिक द्वैतावस्था

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दात लिहा. (१०)

- १) मानवी विकास निर्देशकांची टीकात्मक चर्चा करा.
- २) अऱ्डम स्मिथ यांचा आर्थिक विकासा बाबतचा सिद्धांत टीकात्मक चर्चा करा.

प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (३०)

- १) आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेवर परिणाम करणारे आर्थिक व बिगर आर्थिक घटकांची चर्चा करा.
- २) शुंपिर यांचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत टीकात्मकदृष्ट्या स्पष्ट करा.
- ३) आँर्थर लेविस यांनी मांडलेला अमर्यादित श्रम पुरवठा सिद्धांताची टीकात्मक चर्चा करा.